

Winorelbina (Navelbine®)

Winorelbina jest lekiem stosowanym w chemioterapii. Występuje również pod nazwą Navelbine®

Czym jest winorelbina?

Winorelbina jest stosowana w [leczeniu niedrobnokomórkowego raka płuc \(NDRP\)](#) lub przerzutowego [raka piersi](#). Niekiedy lek ten może być także stosowany w leczeniu innych nowotworów.

Podane tu informacje najlepiej czytać w połączeniu z naszymi ogólnymi informacjami o [chemioterapii](#) i [rodzaju nowotworu](#), na który cierpi dana osoba.

Lekarz objaśni tę metodę leczenia oraz związane z nią możliwe skutki uboczne, zanim pacjent wyrazi [zgode](#) na jej zastosowanie.

Więcej informacji na temat leczenia

Niniejsze informacje są aktualne w momencie ich publikacji. Niekiedy jednak między kolejnymi redakcjami niniejszej broszury wiedza na temat opisanego tutaj leczenia lub jego skutków ubocznych może ulec zmianie.

W razie potrzeby uzyskania dodatkowych informacji na temat opisanego tu leczenia można porozmawiać z zespołem onkologicznym. Można też wejść w witrynę internetową [elektronicznego kompendium leków \(electronic Medicines Compendium, eMC\)](#), w której znajdują się **ulotki informacyjne dla pacjentów** na temat poszczególnych leków.

Jak podaje się winorelbinę

Winorelbina może być podawana w postaci kroplówki (infuzji) lub kapsułek. Winorelbina może być podawana z innymi lekami przeciwnowotworowymi.

Winorelbinę otrzymuje się na oddziale chemioterapeutycznym w trybie ambulatoryjnym lub podczas pobytu w szpitalu.

Jeżeli pacjent otrzymuje winorelbinę dożylnie, poda mu ją pielęgniarka zajmująca się chemioterapią. Pacjent zażywający winorelbinę w kapsułkach może ją otrzymać od pielęgniarki lub farmaceuty do przyjmowania w domu.

Zazwyczaj podczas leczenia pacjent spotyka się z:

- onkologiem,
- pielęgniarką specjalizującą się w chemioterapii lub pielęgniarką specjalistą,
- specjalistą farmaceutą.

W niniejszej broszurze osoby te nazywamy odpowiednio: lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą.

Przed rozpoczęciem chemioterapii pacjent odbywa rozmowę z lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą. Osoba ta przeprowadza rozmowę z pacjentem na temat wyników badania krwi oraz jego samopoczucia. Jeśli wyniki badania krwi są prawidłowe, zespół farmaceutyczny przygotowuje leki przeciwnowotworowe.

Pielęgniarka lub farmaceuta może także dać pacjentowi leki przeciwwymiotne oraz inne leki do zabrania do domu. Leki należy przyjmować ściśle według zaleceń.

Winorelbina podawana dożylnie

Zazwyczaj przed chemioterapią pielęgniarka podaje pacjentowi leki przeciwwymiotne (antyemetyczne). Leki chemioterapeutyczne mogą być podawane przez:

- [kaniule](#) – krótką, cienką rurkę wprowadzoną przez pielęgniarkę do żyły w ramieniu lub dłoni;
- [cewnik centralny](#) – cienką rurkę wprowadzoną podskórną do żyły w klatce piersiowej;
- [cewnik centralny wprowadzony obwodowo](#) – cienką rurkę wprowadzoną do żyły w ramieniu, a stamtąd do żyły w klatce piersiowej;
- [wszczepialny port](#) (port naczyniowy) – dysk umieszczony pod skórą w klatce piersiowej lub ramieniu i prowadzący do żyły w klatce piersiowej.

Pielęgniarka podaje winorelbinę w formie kroplówki (infuzji) trwającej od około 5 do 30 minut. Kroplówkę zazwyczaj podaje się za pomocą specjalnej pompy. W ten sposób podawanie leku można rozłożyć w czasie.

Schemat chemioterapii

Zazwyczaj chemioterapia jest stosowana w serii kilku cykli leczenia przez okres kilku miesięcy. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta omawia z pacjentem plan leczenia.

Przyjmowanie winorelbiny w kapsułkach

Pacjent zażywający winorelbiny w kapsułkach może ją otrzymać od pielęgniarki lub farmaceuty do przyjmowania w domu. Zawsze należy przyjmować leki ściśle według zaleceń. Jest to ważne, gdyż dzięki temu można mieć pewność, że działają one możliwie najbardziej skutecznie.

Pacjent powinien przyjmować winorelbiny tylko we wskazane mu dni.

W miarę możliwości kapsułki należy przyjmować z jedzeniem. W ten sposób można ograniczyć prawdopodobieństwo wystąpienia nudności.

Z kapsułkami należy obchodzić się ostrożnie. Płyn w kapsułkach może działać drażniąco na skórę. Nie należy stosować uszkodzonych lub przeciekających kapsułek. Personel szpitala może doradzić, co zrobić z uszkodzonymi kapsułkami.

Nie należy żuć, ssać, otwierać ani rozpuszczać kapsułek. Przyjmuje się je w całości, popijając szklanką zimnej wody. Nie należy popijać kapsułek gorącym napojem. Wysoka temperatura płynu może spowodować ich zbyt szybkie rozpuszczenie.

Jeżeli z kapsułki wycieknie płyn i dojdzie do kontaktu z wewnętrzną częścią jamy ustnej, skórą lub oczami, dane miejsce należy natychmiast przemyć dokładnie wodą. Należy bezzwłocznie skontaktować się z zespołem onkologicznym, dzwoniąc pod podany całodobowy numer telefonu.

Jeżeli pacjent zapomni przyjąć kapsułki, powinien jak najszybciej poprosić o poradę lekarza lub pielęgniarkę. Nie należy przyjmować zapomnianej dawki, o ile nie zaleci tego lekarz lub pielęgniarka.

Inne kwestie dotyczące kapsułek, o których należy pamiętać:

- Po przyjęciu kapsułek należy umyć ręce.
- Inne osoby powinny unikać bezpośredniego kontaktu z lekami stosowanymi w chemioterapii. Jeżeli ktoś inny musi podać kapsułki, powinien nałożyć w tym celu rękawiczki jednorazowe lub wysypać kapsułki do plastikowego kubeczka bez ich dotykania. Kapsułek nie powinny podawać osoby w ciąży lub planujące zajście w ciążę.
- Kapsułki należy przechowywać w ich oryginalnym opakowaniu i w lodówce (w temp. od 2 do 8° Celsjusza).
- Należy trzymać je w bezpiecznym miejscu, poza wzrokiem i zasięgiem dzieci.
- Jeśli od razu po połknięciu kapsułki pacjent zwymiotował, powinien skontaktować się ze szpitalem. W takiej sytuacji nie należy przyjmować dodatkowej dawki.
- Jeśli leczenie zostało przerwane, należy zwrócić pozostałe kapsułki farmaceutyce.

Skutki uboczne

Opisujemy tutaj najczęściej występujące skutki uboczne leczenia. Przedstawiamy również niektóre z rzadziej pojawiających się skutków ubocznych.

U jednego pacjenta mogą wystąpić niektóre z opisanych tu skutków ubocznych, jednak mało prawdopodobne jest, że wystąpią u niego one wszystkie. Pacjent może doświadczyć pewnych skutków ubocznych, również tych rzadziej występujących, których tu nie wymieniono.

Inne rodzaje leczenia nowotworu mogą wywołać inne skutki uboczne. Jeżeli pacjent jest również poddawany innemu leczeniu onkologicznemu, mogą u niego wystąpić inne skutki uboczne.

O zaobserwowanych skutkach ubocznych należy zawsze poinformować lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Mogą oni:

- przepisać leki, które pomogą ograniczyć niektóre ze skutków ubocznych,
- udzielić informacji na temat łagodzenia skutków ubocznych.

Ważne jest, aby przyjmować leki ściśle według zaleceń. Dzięki temu jest bardziej prawdopodobne, że będą one skuteczne.

Poważne i zagrażające życiu skutki uboczne

Niektóre metody leczenia nowotworów mogą wywoływać poważne skutki uboczne. Czasami mogą one stanowić zagrożenie dla życia. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta może wyjaśnić ryzyko wystąpienia takich skutków ubocznych u danego pacjenta.

Kontakt ze szpitalem

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta przekaze pacjentowi całodobowe numery do szpitala. Jeśli pacjent poczuje się źle lub będzie potrzebować porady, może zadzwonić pod podane numery o dowolnej porze dnia lub nocy. Należy zapisać te numery w telefonie lub trzymać je w bezpiecznym miejscu.

Skutki uboczne występujące podczas leczenia

Niektóre osoby mogą doświadczać skutków ubocznych w trakcie chemioterapii lub krótko po jej zakończeniu.

Reakcja alergiczna

U niektórych osób podczas leczenia występuje reakcja alergiczna. Niektóre z możliwych objawów reakcji alergicznej:

- uczucie gorąca lub rozpalenie widoczne na twarzy,
- dreszcze,
- świąd,
- wysypka na skórze,
- zawroty głowy lub nudności,
- ból głowy,
- uczucie duszności lub świszczący oddech,
- obrzęk twarzy lub ust,
- ból pleców, brzucha lub w klatce piersiowej.

W trakcie leczenia pielęgniarka kontroluje stan pacjenta pod kątem ewentualnych oznak reakcji alergicznej. Jeśli pacjent poczuje się źle lub wystąpi u niego którykolwiek z powyższych objawów, należy niezwłocznie poinformować o tym pielęgniarkę. W przypadku wystąpienia reakcji alergicznej personel medyczny może szybko wdrożyć odpowiednie leczenie.

Czasami reakcja występuje kilka godzin po zabiegu. W razie wystąpienia powyższych objawów lub złego samopoczucia po przyjeździe do domu należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod podany całodobowy numer telefonu.

W przypadku nagłego wystąpienia opuchlizny lub trudności z oddychaniem należy zadzwonić pod numer alarmowy 999.

Wyciek leku poza żyłę

Czasami leki przeciwnowotworowe podawane dożylnie mogą wyciec poza żyłę. W przypadku takiej sytuacji niektóre leki mogą uszkodzić tkankę w pobliżu żyły. Nazywamy to wynaczynieniem. Do wynaczynienia dochodzi rzadko, ale istotne jest wówczas niezwłoczne podjęcie odpowiednich działań. W razie wystąpienia poniższych objawów wokół żyły podczas leczenia lub po jego zakończeniu należy natychmiast poinformować o nich pielęgniarkę:

- pieczenie,
- ból,
- opuchlizna,
- jeśli pacjent ma jasną skórę, ten obszar może się zaczerwienić,
- jeśli pacjent ma czarną lub ciemną skórę, obszar może stać się ciemniejszy.

Ból wzdłuż żyły

Opisane tutaj leczenie może powodować ból:

- w miejscu podania kroplówki (infuzji),
- wzdłuż żyły.

Jeśli pacjent odczuwa ból, powinien niezwłocznie poinformować o tym pielęgniarkę. Może ona skontrolować stan miejsca podania leku. Lek można podawać wolniej lub przepłukać to miejsce większą ilością płynu w celu zmniejszenia bólu.

Częste skutki uboczne

Ryzyko infekcji

Opisane tutaj leczenie może zmniejszyć liczbę krwinek białych. Krwinki te zwalczają infekcje. Jeśli liczba białych krwinek jest niska, zwiększa się podatność na [infekcje](#). Niski poziom krwinek białych to tzw. neutropenia.

Gdy poziom krwinek białych jest niski, infekcja może okazać się bardzo poważna. W przypadku wystąpienia infekcji należy jak najszybciej przystąpić do jej leczenia. W razie wystąpienia u pacjenta któregośkolwiek z poniższych objawów należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu:

- temperatura powyżej 37,5°C,
- temperatura poniżej 36°C,
- złe samopoczucie, nawet przy prawidłowej temperaturze ciała,
- objawy infekcji.

Objawy infekcji to między innymi:

- dreszcze i drżenie,
- ból gardła,
- kaszel,
- duszność,
- biegunka,
- konieczność częstego oddawania moczu lub dyskomfort w trakcie oddawania moczu.

Ważne jest, aby postępować zgodnie z wszelkimi zaleceniami zespołu onkologicznego.

Poziom krwinek białych zazwyczaj wraca do normy przed kolejnym podaniem leku. Przed kontynuacją chemioterapii pacjent zostaje poddany badaniu krwi. Jeśli poziom krwinek białych jest niski, lekarz może nieznacznie opóźnić podanie leków do czasu podwyższenia się poziomu tych krwinek.

Sinienie i krwawienie

Opisane tutaj leczenie może prowadzić do zmniejszenia liczby płytek krwi. Płytki krwi to komórki, które biorą udział w krzepnięciu krwi.

Jeśli liczba płytek krwi jest niska, łatwiej mogą pojawiać się siniaki lub krwawienie. U pacjenta mogą wystąpić:

- krwawienie z nosa,
- krwawienie z dziąseł,
- obfite miesiączkowanie,
- krew w moczu lub stolcu,
- drobne czerwone, brązowe lub fioletowe plamki, które mogą wyglądać jak wysypka – może to być trudne do stwierdzenia u osób o czarnym lub brązowym kolorze skóry.

W razie wystąpienia siniaków lub krwawienia z niewyjaśnionej przyczyny należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod podany numer całodobowy. Może być konieczne podanie kroplówki w celu dostarczenia pacjentowi dodatkowych płytek krwi. Nazywa się to transfuzją płytek krwi.

Anemia (niski poziom krwinek czerwonych)

Opisane tutaj leczenie może zmniejszyć liczbę krwinek czerwonych. Krwinki czerwone transportują tlen po całym organizmie. Jeżeli liczba krwinek czerwonych jest niska, nazywa się to niedokrwistością (anemią). Pacjent może doświadczać:

- wyraźnego spadku energii,
- duszności,
- zawrotów głowy.

W razie wystąpienia wyżej wymienionych objawów należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu. Pacjent może wymagać leczenia anemii. W razie znacznej anemii może zaistnieć potrzeba podania pacjentowi kroplówki uzupełniającej poziom krwinek czerwonych. Nazywa się to transfuzją krwi.

Uczucie zmęczenia

Uczucie zmęczenia jest częstym skutkiem ubocznym opisanego tutaj leczenia. Często nasila się ono pod koniec leczenia i utrzymuje przez kilka tygodni po jego zakończeniu. Nie należy się spieszyć i powinno się planować dni tak, aby mieć czas na odpoczynek.

Niezbyt forsowne ćwiczenia, na przykład krótki spacer, mogą pomóc złagodzić uczucie zmęczenia.

W razie odczuwania senności nie należy prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn.

Zaparcia

Opisane tutaj leczenie może powodować [zaparcia](#). Zaparcie oznacza niemożność oddawania stolca tak często, jak zwykle. Czynność ta może być trudna lub bolesna. Oto kilka rad, które mogą pomóc:

- Należy pić co najmniej 2 litry (3½ pinty) płynów dziennie.
- [Należy spożywać produkty spożywcze zawierające duże ilości błonnika](#), takie jak owoce, warzywa i chleb pełnoziarnisty.
- Należy regularnie wykonywać niezbyt forsowne ćwiczenia fizyczne, takie jak krótkie spacery.

W przypadku wystąpienia zaparcia należy skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu w celu uzyskania porady. Personel szpitala może podać środki przeczyszczające, które złagodzą dolegliwości.

Jeśli pacjent nie oddał stolca od ponad dwóch dni i wymiotuje, należy natychmiast zadzwonić pod podany numer całodobowy.

Nudności

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta przepisze leki przeciwwymiotne, aby zapobiec występowaniu nudności lub je ograniczyć. Leki należy przyjmować ściśle według zaleceń, nawet jeżeli nie odczuwa się nudności. Łatwiej jest zapobiegać nudnościom niż je leczyć.

[W razie odczuwania nudności](#) należy często pić płyny małymi łykami i regularnie spożywać niewielkie porcje jedzenia. Ważne jest, aby przyjmować wystarczającą ilość płynów. Jeśli pacjent w dalszym ciągu odczuwa nudności lub wymiotuje raz lub dwa razy na 24 godziny, należy jak najszybciej skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod podany numer całodobowy. Personel szpitala udzieli porad w tym zakresie. Może też zmienić lek przeciwwymiotny. W razie odczuwania nudności należy powiadomić o tym personel.

Ból brzucha

Pacjent może odczuwać ból lub dyskomfort w okolicy brzucha, jak też uskarżać się na wzdęcia, niestrawność lub wiatry. Lekarz może przepisać leki ograniczające te dolegliwości. Należy poinformować lekarza lub pielęgniarkę, jeśli ból nie ustąpi lub się nasili.

Biegunka

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wywoływać [biegunkę](#). Biegunka oznacza wydalanie większej niż zwykle ilości stolca (kału) lub oddawanie stolców wodnistych albo luźnych. Można odczuwać również skurcze żołądka. Jeśli pacjent ma stomię, może ona być bardziej aktywna niż zwykle.

Jeżeli pacjent oddaje luźne stolce 3 lub więcej razy na dzień i nie jest to dla niego typowe, powinien jak najszybciej skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu. Należy postępować według otrzymanych zaleceń dotyczących:

- przyjmowania leków przeciwbiegunkowych,
- picia dostatecznej ilości płynów w celu nawodnienia organizmu oraz uzupełnienia soli i minerałów,
- zmian w diecie, które mogą być pomocne.

Lekarz może również poprosić pacjenta o próbkę kału do zbadania w kierunku infekcji.

Ból jamy ustnej i gardła

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wywoływać [ból jamy ustnej i gardła](#). U pacjenta może również wystąpić owrzodzenie jamy ustnej. Może to spowodować zwiększoną podatność na infekcje jamy ustnej lub gardła. Zęby lub protezy należy myć miękką szczoteczką rano i wieczorem oraz po posiłkach.

Należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu, w następujących sytuacjach:

- ból w jamie ustnej lub gardle ogranicza przyjmowaną ilość jedzenia lub płynów,
- w jamie ustnej, na języku lub ustach pojawiły się pęcherze, owrzodzenia lub białe plamy.

Personel szpitala może doradzić, przekazać płyn do płukania jamy ustnej lub leki, które pomogą zmniejszyć ból lub wyleczyć ewentualną infekcję. Należy stosować się do otrzymanych wskazówek i:

- pić dużą ilość płynów,
- unikać alkoholu i tytoniu,
- unikać pokarmów, które mogą podrażnić jamę ustną i gardło.

Brak apetytu

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na apetyt. Nie należy martwić się w przypadku utraty apetytu trwającej jeden lub dwa dni. Jeśli jednak apetyt nie wróci po kilku dniach lub pacjent chudnie, należy powiedzieć o tym lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie. Personel szpitala może udzielić porad w tym zakresie. Może także zalecić pacjentowi przyjmowanie suplementów diety lub napojów albo zasugerować zmianę diety lub zwyczajów żywieniowych.

Zaburzenia smaku

Niektóre rodzaje jedzenia mogą wydawać się bez smaku lub smakować inaczej. Należy próbować różnych potraw, aby znaleźć takie, które smakują najlepiej. Pacjent może również odczuwać gorzki lub metaliczny posmak w ustach. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą udzielić porady w tym zakresie. Pomocne może być:

- ssanie kwaśnych cukierków lub landrynek bez cukru,
- spożywanie zimnych artykułów spożywczych,
- jedzenie świeżych owoców o wyrazistym smaku.

Zaburzenia smaku ustępują zazwyczaj po zakończeniu leczenia. Mamy więcej informacji na temat [radzenia sobie z zaburzeniami smaku](#).

Bóle mięśni lub stawów

Przez kilka dni po podaniu leków pacjent może odczuwać ból stawów lub mięśni. Jeżeli tak się dzieje, należy zawsze poinformować o tym lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Mogą oni przepisać środki przeciwbólowe i udzielić porady. Mogą również powiedzieć, czy środki przeciwbólowe, które pacjent zazwyczaj stosuje, są odpowiednie.

Należy poinformować lekarza, jeśli ból nie ustąpił. Ból mogą złagodzić ciepłe kąpiele i regularny odpoczynek.

Wypadanie włosów

Włosy mogą się przerzedzić. Ich całkowita utrata jest jednak mało prawdopodobna. Zazwyczaj wypadanie włosów zaczyna się po pierwszym lub drugim cyklu leczenia. Niemal zawsze jest to sytuacja tymczasowa i włosy zwykle odrastają po zakończeniu terapii.

Pielęgniarka może przedstawić sposoby radzenia sobie z [utrata włosów](#).

Wpływ na wątrobę

Zażywanie winorelbiny może mieć wpływ na pracę wątroby. Wpływ ten jest zazwyczaj łagodny i ustępuje po zakończeniu leczenia. Aby sprawdzić, czy wątroba funkcjonuje prawidłowo, przeprowadza się badania krwi.

Oslabienie dolnej części nóg

Pacjent może mieć wrażenie, że jego nogi są słabsze niż zwykle. Może również doświadczać zmian zmysłu dotyku. W przypadku wystąpienia któregokolwiek z tych oznak lub objawów należy poinformować o nich lekarza lub pielęgniarkę.

Ból szczęki/żuchwy

Winorelbina może wywoływać ból w szczęcie/żuchwie. W razie zauważenia u siebie tych objawów należy powiadomić pielęgniarkę lub lekarza.

Bóle głowy

Opisane tutaj leczenie może wywoływać bóle głowy. Jeżeli pacjent odczuwa bóle głowy, powinien zawsze poinformować o tym lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Może od nich uzyskać porady na temat środków przeciwbólowych, które mogą pomóc. Należy ich powiadomić, jeśli ból głowy nie ustępuje lub nasila się.

Problemy z oczami

Opisane tutaj leczenie może wywołać nieostre widzenie. Ból oczu lub zmianę widzenia należy zawsze zgłosić lekarzowi lub pielęgniarce.

Problemy ze snem

Czasami opisane tutaj leczenie może powodować [bezsennność](#). Problemy ze snem należy zgłosić lekarzowi.

Rzadziej występujące skutki uboczne

Drętwienie lub mrowienie w rękach lub stopach (neuropatia obwodowa)

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na unerwienie palców dłoni i stóp. Może to prowadzić do drętwienia, mrowienia lub bólu w rękach lub stopach. Zjawiskę to nazywa się [neuropatia obwodowa](#). Pacjent może mieć trudności z wykonywaniem zadań wymagających precyzji, takich jak zapinanie guzików czy wiązanie sznurówek.

Jeżeli pacjent ma takie objawy, powinien zawsze poinformować o tym lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Niekiedy w takiej sytuacji trzeba zmienić lek lub dawkę leku. Objawy te zazwyczaj ustępują powoli po zakończeniu leczenia. W przypadku niektórych osób utrzymują się jednak jako długoterminowe skutki uboczne leczenia.

Wpływ na płuca

Opisane tutaj leczenie może powodować zmiany w płucach. Należy zgłosić lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie wymienione poniżej objawy:

- kaszel, który nie ustępuje,
- świszczący oddech,
- duszność.

Jeśli wcześniej istniejące problemy z oddychaniem nasiliły się, również należy poinformować o tym lekarza. Może zaistnieć konieczność przeprowadzenia badań w celu sprawdzenia funkcjonowania płuc.

Wpływ na funkcjonowanie serca

Leczenie opisanym tutaj lekiem może mieć wpływ na serce. Pacjent może zostać poddany [badaniom](#) w celu sprawdzenia funkcjonowania jego serca. Mogą być one wykonywane przed leczeniem, w jego trakcie i po nim.

Jeśli leczenie powoduje [problemy z sercem](#), lekarz może zmienić stosowany rodzaj terapii.

Należy niezwłocznie zadzwonić pod podany numer całodobowy w razie wystąpienia któregokolwiek z poniższych objawów w trakcie leczenia lub po jego zakończeniu:

- duszność,
- zawroty głowy,
- zmiany rytmu serca (palpitacje),
- opuchnięte stopy i kostki.

Objawy te mogą być także wynikiem innych chorób, ale ważne jest, aby zgłosić się na badanie do lekarza.

Należy zadzwonić pod numer alarmowy 999 w razie doświadczenia któregokolwiek z poniższych objawów:

- ból, uczucie ciężkości lub ucisku w klatce piersiowej,
- trudności z oddychaniem.

Inne informacje

Ryzyko wystąpienia zakrzepu

Nowotwór i niektóre leki przeciwnowotworowe mogą zwiększać ryzyko wystąpienia [zakrzepu](#). Należy niezwłocznie zadzwonić pod podany numer całodobowy w razie wystąpienia któregokolwiek z poniższych objawów w trakcie leczenia lub po jego zakończeniu:

- pulsujący ból lub opuchlizna nóg albo rąk,
- miejscowe zaczerwienienie skóry – u osób o czarnej lub brązowej skórze może to być trudniejsze do stwierdzenia, ale skóra może stać się ciemniejsza,
- nagły atak duszności lub kaszlu.

Należy zadzwonić pod numer alarmowy 999 w razie doświadczenia którekolwiek z poniższych objawów:

- ból w klatce piersiowej,
- trudności z oddychaniem.

Zakrzepy są groźne, jednak lekarz może przepisać tzw. antykoagulanty. Leki te rozrzedzają krew. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą przekazać pacjentowi więcej informacji na temat zapobiegania zakrzepom i ich leczenia.

Inne leki

Niektóre leki mogą wpływać na działanie opisanej tutaj terapii lub być dla pacjenta szkodliwe w trakcie jej stosowania. Należy zawsze powiedzieć lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie o wszystkich substancjach, które pacjent przyjmuje lub planuje przyjmować, w tym:

- lekach przepisanych przez lekarza,
- lekach zakupionych w sklepie, aptece lub online,
- witaminach lub suplementach,
- [lekach ziołowych, terapiach uzupełniających lub homeopatycznych](#),
- narkotykach rekreacyjnych, takich jak marihuana.

Szczepienia

Lekarze zazwyczaj zalecają, aby osoby cierpiące na nowotwór zaszczepiły się przeciwko grypie i [koronawirusowi \(COVID-19\)](#). Szczepienia pomagają ograniczyć ryzyko wystąpienia poważnej choroby w wyniku zakażenia się tymi wirusami. Szczepionki te są odpowiednie dla większości osób, w tym dla osób z osłabionym układem odpornościowym.

Jeśli układ odpornościowy pacjenta jest osłabiony, należy unikać szczepionek żywych. Szczepionki żywe mogą wywołać złe samopoczucie, ponieważ zawierają bardzo słabą wersję choroby, przeciwko której są podawane. Szczepionki żywe obejmują szczepionkę przeciw półpaścowi (Zostavax®) i szczepionkę przeciwko żółtej febrze.

Ważne jest, aby poprosić lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę o poradę w kwestii szczepionek. Mogą oni wyjaśnić, czy szczepionki są dla pacjenta odpowiednie i kiedy najlepiej je przyjąć.

Antykoncepcja

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta zalecą, aby w trakcie leczenia i przez jakiś czas po jego zakończeniu powstrzymać się od stosunków seksualnych, których celem jest [poczęcie dziecka](#). Leki te mogą zaszkodzić rozwijającemu się dziecku. Ważne jest, aby używać antykoncepcji zapobiegającej poczęciu dziecka. Należy zastosować się do zaleceń dotyczących:

- rodzaju antykoncepcji,
- okresu po zakończeniu leczenia, przez który należy kontynuować stosowanie antykoncepcji.

Karmienie piersią

Zaleca się nie [karmić piersią](#) podczas opisanego tutaj leczenia oraz przez pewien czas po jego zakończeniu. Jest to spowodowane faktem, iż leki mogą przedostać się do organizmu dziecka z mlekiem matki.

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą udzielić więcej informacji na ten temat.

Płodność

Niektóre leki przeciwnowotworowe mogą wpływać na możliwość [zajścia w ciążę](#) lub [zapłodnienia](#). W razie zaniepokojenia tym faktem należy porozmawiać o tym z lekarzem przed rozpoczęciem leczenia.

Współżycie seksualne

Niewielkie ilości leku przeciwnowotworowego mogą przeniknąć do nasienia lub wydzieliny z pochwy. Jeżeli pacjent współżyje podczas leczenia, zespół onkologiczny zazwyczaj zaleca stosowanie prezerwatywy lub koferdamu w celu ochrony partnera(-ki).

Leczenie z przyczyn nienowotworowych i leczenie stomatologiczne

W razie potrzeby uzyskania pomocy lekarskiej z powodów niezwiązanych z nowotworem należy zawsze poinformować personel medyczny, że jest się objętym leczeniem przeciwnowotworowym. Należy podać dane kontaktowe onkologa prowadzącego lub zespołu onkologicznego, aby personel medyczny mógł się z nim skonsultować.

Jeżeli pacjent ma wizytę u stomatologa, powinien zawsze poinformować go o leczeniu przeciwnowotworowym. Przed wizytą u stomatologa należy zasięgnąć porady prowadzącego zespołu onkologicznego.

Nasze materiały

Bibliografia

Na stronie [elektronicznego kompendium leków](#) (electronic Medicines Compendium, [eMC](#)) można pobrać ulotkę informacyjną dla pacjentów (Patient Information Leaflet, PIL), aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje. Ulotka ta wymienia wszystkie znane skutki uboczne.

Redakcja

Nasza broszura informacyjna została napisana, przejrzana oraz zredagowana przez zespół Cancer Information Development organizacji Macmillan Cancer Support. Jej treść skonsultowano również ze specjalistami w dziedzinie zdrowia oraz osobami chorymi na nowotwory. Naszym informacjom na temat nowotworów przyznano znak jakości [PIF TICK](#). Został on stworzony przez Patient Information Forum i gwarantuje, że spełniliśmy 10 kryteriów tej organizacji w zakresie wiarygodności prezentowanych informacji na temat zdrowia.

Używany przez nas język

Chcemy, aby wszyscy chorzy na nowotwór czuli, że nasze informacje pisane są z myślą o nich.

Staramy się, by były one jak najbardziej jasne i przejrzyste. Aby to osiągnąć:

- używamy prostego języka,
- wyjaśniamy terminy medyczne,
- używamy krótkich zdań,
- używamy ilustracji w celu wyjaśnienia tekstu,
- przedstawiamy informacje w jasny sposób,
- upewniamy się, że wszystkie kwestie są zrozumiałe.

Używamy języka inkluzywnego dla wszystkich płci i piszemy w nieformalnym stylu, aby nikt nie czuł się wykluczony. Kiedy jest to wskazane ze względów klinicznych, używamy słów „mężczyzna” i „kobieta” lub „męski” i „żeński”. Robimy to na przykład, wymieniając pewne części ciała lub podając dane statystyczne dotyczące występowania chorób.

Więcej o tym, jak opracowujemy nasze materiały, można przeczytać [tutaj](#).

Data redakcji

Ostatnia redakcja tekstu: 1 listopada 2023 r.

Następna planowana redakcja tekstu: 1 listopada 2025 r.

Patient Information Forum

Nasze informacje dotyczące nowotworów otrzymały znak jakości [PIF TICK](#).

Oznacza to, że są łatwe w użyciu, aktualne i oparte na najnowszych dowodach naukowych. Mamy więcej informacji o sposobie, [w jaki opracowujemy nasze materiały](#).

Organizacja Macmillan Cancer Support zapłaciła za przetłumaczenie tych informacji na język polski przez firmę tłumaczeniową.

Właściwa opieka i wsparcie dla pacjenta

Jeśli ktoś ma nowotwór i nie mówi po angielsku, może się obawiać, że to wpłynie na jego leczenie i opiekę. Zespół opieki zdrowotnej powinien jednak zaoferować każdemu poziom opieki i wsparcia oraz informacje, które spełniają jego potrzeby.

Wiemy, że czasami pacjenci mogą doświadczać dodatkowych trudności, próbując uzyskać właściwe wsparcie. Na przykład, jeśli pacjent pracuje zawodowo lub ma rodzinę, może być mu trudno znaleźć czas, aby zgłaszać się na wizyty w szpitalu. Może także martwić się o pieniądze i koszty dojazdu. Wszystko to może wywoływać stres i pacjent może nie wiedzieć, jak sobie z tym poradzić.

Pomoc jest jednak dostępna. Nasza telefoniczna linia wsparcia może zaoferować poradę dotyczącą takiej sytuacji w języku pacjenta. Pacjent może porozmawiać z pielęgniarkami lub doradcami finansowymi. Osobom z nowotworami oferujemy także dotacje od fundacji Macmillan. Są to jednorazowe kwoty pieniędzy, które można przeznaczyć na takie wydatki, jak parking szpitalny, przejazdy, opiekę nad dziećmi czy rachunki za ogrzewanie.

Możliwość rozmowy z organizacją Macmillan w języku polskim

Można zadzwonić do organizacji Macmillan pod bezpłatny numer 0808 808 00 00 i porozmawiać z nami w języku polskim za pośrednictwem tłumacza. Można porozmawiać z nami o swoich obawach i kwestiach medycznych. Po uzyskaniu połączenia telefonicznego wystarczy powiedzieć po angielsku nazwę swojego języka. Nasza infolinia jest czynna 7 dni w tygodniu w godzinach od 8:00 do 20:00.

© Macmillan Cancer Support 2023 – organizacja charytatywna zarejestrowana w Anglii i Walii (261017), Szkocji (SC039907) oraz na Wyspie Man (604), działająca także w Irlandii Północnej. Spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wysokości gwarancji, zarejestrowana w Anglii i Walii pod numerem 2400969. Numer rejestracyjny spółki na Wyspie Man: 4694F. Adres siedziby: 3rd Floor, Bronze Building, The Forge, 105 Sumner Street, London, SE1 9HZ. Numer VAT: 668265007

Dokładamy wszelkich starań, aby przekazywane przez nas informacje były dokładne, jednak nie można zakładać, że odzwierciedlają one obecny stan badań medycznych, który nieustannie ulega zmianom. Osoby, które martwią się swoim stanem zdrowia, powinny skonsultować się z lekarzem. Organizacja Macmillan nie ponosi odpowiedzialności za żadne szkody wynikające z nieścisłości podanych tutaj informacji lub informacji pochodzących od osób trzecich, takich jak informacje przedstawione w witrynach internetowych, do których podajemy łącza.